

WIE HEEFT BAAT BIJ DE PAX ELECTRICA?

Electrabel kent en gebruikt alle knepen van het vak om zijn klanten en de politieke leiders van dit land te beïnvloeden, te imponeren, te verleiden, te bedreigen en desnoods te ‘liquideren’, schrijft AVIEL VERBRUGGEN. ‘Ongelooflijk dat een politicoloog en politicus als Magnette het spel zo onhandig speelt’.

FC De Kampioenen tegen Manchester United

‘Geschiedenis is de studie van het verleden om het heden beter te begrijpen, om de toekomst beter voor te bereiden.’ Maar wie leert nog geschiedenis? Scoren in de almachtige media lijkt belangrijker. De Belgische Pax Electrica dateert van 1955, en is dus niet door Verhofstadt uitgevonden.

Vrede wordt gesloten over iets tussen partijen. Het voorwerp van de Pax Electrica is geld, veel geld. Het gaat over de rentes, meestal aangeduid als superwinsten, uit de verkoop van elektriciteit aan klanten. Klanten zijn huishoudens, bedrijven groot en klein, diensten privé (banken) en publiek (scholen, sportcentra). Superwinsten worden van de burger afgeroomd via de elektriciteitsfactuur. De Pax Electrica bepaalt welk deel hiervan naar de overheid, van Wetstraat tot Dorpstraat, gaat en welk deel Electrabel als monopoliewinsten mag boeken. Vanaf 1955 hebben vakbonden en VBO (met Electrabel als zwaarwegend lid) met Electrabel daarover verdeelakkoorden afgesloten, met politieke dekking en soms eens een tussenkomst. De spelregels van de Pax Electrica behoren tot de mondelinge traditie van de nauw betrokkenen, met omerta als evidente regel.

Eerste vraag: waarom moet de verdeling van de rentes in België via geheime vredesakkoorden verlopen? Een ordentelijke overheid gebruikt normaal twee transparante instituten die door de wetgever zijn bepaald, door de administratie toegepast en door de rechter afgedwongen. Een: fiscaliteit voor heffingen op het gebruik van elektriciteit.

Twee: monopoliebestrijding om de monopoliemacht te breken en de monopoliewinsten te minimaliseren. Maar Belgische politici verkiezen de binnenweg van de achterkamer.

Tweede vraag: wie wint het meest in de achterkamer? De belasting en elektriciteit betalende burgers of Electrabel? Zoals in het voetbal, staan er bij de Pax Electrica twee teams op het veld: ons team en Electrabel NV, nu gekocht door SUEZ.

Ons team is een allegaartje: de voorlijn is overbemand door politici die schijnbaar scoren; het middenveld zijn vakbonden (voor de kleingebruikers?), en het VBO (voor de grootbedrijven, dus ook voor Electrabel?); regulatoren mogen wat verdedigen als de politici hen niet terugfluiten. Iedere speler heeft zijn eigen agenda en ploegstrategie is onbekend. Tactische sterspelers een ploeg laten vormen met telkens weer beginnelingen die soms de spelregels zelfs niet kennen, is onbegonnen werk. De ploegkas vertoont grote gaten.

Onze tegenspeler is een perfect geoliede machine, met een duidelijk doel: winst, met een uitgekiende strategie en meesterlijke tactieken, en met een onuitputtelijke kas om te kopen wat nodig is. Samengevat: FC De Kampioenen tegen Manchester United.

Het parcours van Electrabel in de Pax Electrica is praktisch foutloos, omdat het strategisch en tactisch fijn in elkaar zit. Electrabel is overal aanwezig en treedt actief op tegenover iedereen die haar doelstellingen in gunstige of ongunstige zin kan beïnvloeden: op de eerste plaats politici, maar evengoed journalisten, wetenschappers, kunstenaars, natuurliefhebbers, enz. Dertig jaar observatie van Pax Electrica legt enkele weerkerende patronen bloot.

Eerste regel: ken X (X is de persoon die Electrabel's belangstelling geniet). Wat heeft X in welke pap te brokken, of op wie kan X invloed uitoefenen?, en wat wil X zelf, op welke punten wil X scoren, wie of wat kan dit voor X beïnvloeden? Politici, bijvoorbeeld, willen stijgen in de politieke pikorde, en dat loopt via stemmen halen in de verkiezingen, en stemmen zijn gekoppeld aan X's positionering in de media. Maar X kan ook de journalist zijn op voortdurende jacht naar primeurs die dichterbij groeien in de buurt van de zonnekoning. Deze koning laat X primeurs plukken als X zich houdt aan enkele ongeschreven, zelfs dikwijls onuitgesproken, krijtlijnen van goed journalistiek gedrag.

Tweede regel: gebruik de juiste instrumenten en middelen om X in de Electrabel strategie te passen. Dit gebruik verloopt via vier gradaties:

- 1) Overtuig X dat Electrabel de enige of toch minstens de beste oplossing voor dit land is. Voor sommige X gaat overtuigen gepaard met imponeren.
- 2) Verleid X, vooral door haar/hem te verlossen van die vreselijk moeilijke dingen zoals elektriciteit, vervelende klanten, openbare verlichting, tot en met licht op het bal van de burgemeester dat anders stukken van mensen kost.
- 3) Dwing X als overtuiging en verleiding tekort schieten (wat eerder zeldzaam is). Dwang moet spaarzaam, zacht, onzichtbaar en indirect worden uitgeoefend. Een balorige burgemeester die de Electrabelfamilie wil verlaten, ziet bijvoorbeeld een betoging tegen zijn plan opdagen (de eerste sinds de strijd voor het algemeen stemrecht).
- 4) Schakel X uit als de drie vorige stappen niet helpen. Weerom niet gewelddadig maar via onzichtbare en indirecte wegen: een fluistercampagne waarvan bron en feiten onnaspeurbaar zijn, de uitsluiting van deelname aan bepaalde activiteiten, het isoleren en monddood maken van kritische stemmen (daarbij bijvoorbeeld geholpen door Saatchi&Saatchi als het over atoomenergie gaat).

Derde regel: ken de knepen van het informele domineren. Sporen achterlaten is dom. Iets op papier zetten doe je alleen als de buit binnen is, en alleen als dit echt nodig zou zijn.

Onbegrijpelijk dat Paul Magnette als politicoloog en lid van de PS deze regels niet zou kennen. Als het zijn doel is de bestaande Pax Electrica op te blazen, heeft hij het wel erg onhandig gespeeld door er eerst zijn vingers aan te verbranden.

Aviel Verbruggen is hoogleraar milieukunde Universiteit Antwerpen.